

Tvornica učil in šolskih potrebščin.

Usmrčene živali, posebno ptiči, ki nam jih pošiljajo šole v nagačenje, nikdar niso pravilno pakirane in pridejo v takem stanju do nas, da jih skoro ne moremo nagačiti. — Če jih pa nagačimo, niso lepe.

Tudi pridejo take pošiljke navadno prepozno in je mrtva žival prestara in že precej razpadla. Ker je marsikakega objekta škoda, podajam sledeča navodila za pošiljanje:

1. Žival naj bo kolikor mogoče malo poškodovana. Ko se jo ustrelji, naj se po možnosti zbere tudi vse eventualne odletelo perje in se ga naj priloži pošiljki.

2. Če se objekt pošlje šele drugi dan (ali sploh ne takoj) naj se ga obesi za eno nogo potom vrvice na hladen zrachen prostor, v kljun ali gobec naj se zataži nekoliko vate ali mehkega filtrirnega papirja. Ravno tako naj se zamaši tudi luknje v koži, ki jih je povzročil strel.

3. Ko se objekt pakira, naj se vzame zaobjček iz lesa ali iz kolikor mogoče trde (debele) lepenke, ki naj bo velik, kakor je žival iz iztegnjenim (ne zvitim ali vpognjenim) vratom. Noge naj se popravi v čim naravnejšo lego, nad rano naj se položi filtriran papir, da se perje ali dlaka v bližini ne umaže, perje in dlaka naj se pa poravnata, da ni žival zmršena ali da se ne zruši z obrnjenim perjem. Potem se naj objekt zavije v mehak papir, položi v zaboj in tako založi s predvornim, lesno volno, papirjem ali kaj podobnega, da se ne more premikati, paket pa se naj odpravi kakor običajno.

Pošilja naj se na Tvornico učil in šolskih potrebščin v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Obenem prosimo za čim pridnejše pošiljanje raznih objektov, ne samo v nagačenje in proti vrnitvi, temveč tudi za našo zalogo. Le tako moremo upati, da se ta prepotreben zavod razvije do višine, ki je potrebna, da zadosti vsem obilnim naročbam in potrebam naših šol.

M. Zor.

Gibanje učiteljske omladine.

—**Uč. 6. sestanek učiteljskega naraščaja v Mariboru** se je vršil dne 7. februarja 1925 v 1. a razredu deške gradnjske šole. Sestanek je otvorila tov. predsednica Vida Pivko s pozdravi na vse navzoče in predala besedo tov. strokovnemu učitelju A. Skali. — Predavatelj je uvodoma omenil, da se bomo tekom svojega službovanja večkrat ustavili v razredu pred otroci, ki ne bodo mogli slediti svojim sošolcem, bodo zaostali, pa ne radi vidne bolezn ali lenobe, in običajno v istem razredu morda vso šolsko dobo. Uganka nam bodo, ker ne bomo vedeli, zakaj so taki, kaj je z njimi in kako bi jim naj pomagali. Toda pomagali bi jim radi in hoteli bi dognati, zakaj so zaostali v razvoju. Pogovoriti se bo treba o njegovem rojstvu in predšolskem razvoju s starši in posvetovati se z zdravnikom, da bomo lahko sklepali, zakaj so taki. Predavatelj nam je na nekaterih vzgledih iz svoje prakse pokazal, kako se iz razgovora s starši in iz zdravniškega izvida da sklepati na činitelje, ki povzročajo zaostalost v razvoju. Predstavil nam je otroka živčno bolnih staršev in sodnikov, opozarjal na morebitne posledice krvnega sorodstva in nezakonskosti. Kazal je na otroke kroničnih alkoholikov, morfinistov, kokainistov in onih, ki zastrupljajo sebe ali otroke z opijem (makom), dalje na otroke iz tuberkuloznih rodbin. Nato je govoril o drugih činiteljih in pokazal, kakšni so lahko otroci, ako trpe blagoslovljene matere od pomanjkanja prehrane, ako mati oslabi vsled pogostih porodov, ako se matere v blagoslovljenem stanju duševno razburjajo in žive v strahu in bojazni (vojni otroci). Seznanili smo se z otroci, ki so zaostali v razvoju vsled predolgega ali težkega poroda, ki so trpeli od vnetja, vodenitve možganske opne in delov možganov, ali od nalezljivih bolezni, od vnetja srednjega ušesa. Spoznali smo rahitične otroke, otroke, ki so v prvi dobi prestali razne poškodbe zlasti na glavi. Dalje otroke, ki trpe vsled nepravilnega iztoka notranjih žlez, kakor: golša, modo, soobist, hipofiza; otroke, ki trpe vsled raznih izrastkov in tvorbo v nosu ali v grlu, in otroke, ki so podvrženi krčem ali padavici. Ob sklepu tega poglavlja o činiteljih, ki povzročajo, da otroci zaostanejo v razvoju, je navedel predavatelj sliko z neke šole,

na kateri je bilo preiskanih 65 zaostalih otrok. 27 je bilo deklet in 38 dečkov. Bili so iz 59 družin, ker v 6 slučajih sta bila po dva otroka iz ene družine. Otroci so bili po večini od ubožnih staršev, le v par slučajih so bile razmere doma ugodnejše. Teh 59 družin je imelo 385 otrok, od katerih jih je že umrlo 74. Po izjavah staršev in zdravniškem pregledu se je dalo sklepati v 8 slučajih na dedno živčno obremenitev, v 30 slučajih na kroničen alkoholizem, v 1 slučaju na sifiliso, v 9 slučajih na tuberkulozo; 25 otrok je imelo rahitične znake, 5 škrofulozo, 6 vnetje ušesa, 5 kratkovidnih, 3 so škilili, 1 gluhomem, 20 nepravilen govor, 2 pritlikavca, 8 krče, 5 jih je kričalo po noči, 10 z epileptičnimi napadi, 2 vnetje možgan, 1 polipe, 8 golša, 15 otečene žleze na vratu, 4 zastrupljeni z morfinom in makom, 2 volčje žrelo, 10 glavobol, 14 poškodbe na glavi, 1 kilo; 10 otrok je bilo nezakonskih. — Zanimanje za to snov je bilo med poslušalci veliko. Ob sklepu je mnogi tovariš vprašal predavatelja po tem ali onem. Zlasti sta pričali o posebnem zanimanju za snov vprašanji tovarišice in tovariša: Kako je mogoče, da se duševno zaostali otroci še kaj navadijo? in kako je treba s takimi otroci postopati v šoli? Ker odgovor na ti dve vprašanji zahteva več časa, je sklenil predavatelj, da bo o tem govoril v soboto, dne 21. februarja t. l. na sedmem sestanku. Predseduje tovariš Ranil, zapisnik vodita tov. Binči Stante in Stanič J. Na svidenje! — Vera Črnigoj — Bajde Oton.

Splošne vesti.

— **Tudi centralno glasilo UJU je proti sedanjemu premeščanju učiteljstva.** »Narodna Prosveta« prinaša v 10. številki uvodni članek »Učiteljska premeščanja«, v katerem se obrača do gosp. ministra prosvete, naj sejenja z učiteljskimi premeščanji in apelira tudi na podrejene odločujoče faktorje, naj mu ne pošiljajo predlogov za premeščanje stalnega učiteljstva, ker končno le on nosi odgovornost pred javnostjo in zgodovino, kot čuvár zakona, za vsa ta dejanja. »Prosveta« opozarja na specialne zakone, ki jamčijo učiteljsko stalnost in navaja, da je bilo od 305 premeščenj v zadnjem času 191 po službeni potrebi oziroma iz službenih ozirov. Dalje pravi: »Kakor je razvidno učiteljska mesta sedaj niso več sigurna, niso stalna. Tako veliko število premeščenj je v načelu pogrešno z ozirom na položaj učiteljske službe v zvezi s stalnostjo mesta. Premeščanja so, bodisi po čl. 71. ali 37. pogrešna, ker se vrše med šolskim letom, posebno v zimskem času, za kar ni službenih ozirov. Še manj službene potrebe, temveč se zgolj lahko smatra kot kazni. Ta pa vzbujajo zle posledice: mrznjo, gnev, razočaranje, izgubo volje za delo in ustvarjanje mučne vere v nepravilnost, v maščevanje in podcenjevanje. Premeščanja so v zvezi z velikimi materialnimi in moralnimi posledicami. Moralno trpi deca in družina in materialno vsi, posebno ker se imovina učiteljstva kreče od problematične vsotice do ničesar. Poznani je iz prošlosti, do kakih nevolj je došlo med učiteljstvom v Srbiji, dokler ni dobilo službene stalnosti. Mi nečemo braniti onih, ki so krivi kakih pregreškov, samo naj se vsaka stvar vestno ugotovi. Zato se mi nadejamo, da bodo ta premeščanja prenehala in da se stalno učiteljstvo pusti pri miru, da deluje v svoji šoli in na kulturnem polju med narodom.« — Tako centralno glasilo UJU, kar odgovarja popolnoma misli zadnjih naših izjav in pričakujemo od vodstva naše centrale, da bo v istem smislu tudi posredovalo na merodajnem mestu, pri g. ministru prosvete in mu tolmáčilo, da je obča želja učiteljstva v državi priti do mirnega, pozitivnega poklicnega, kulturnega in prosvetnega dela.

— **Pravilnik za prosvetne inšpektorje in nadzornike.** V prosvetnem ministru so pravkar dogotovili pod vodstvom načelnika O. N. g. Markovića pravilnik za prosvetne inšpektorje in šolske nadzornike, ki bo veljal za vso državo, z njim se odredi kompetenca obl. prosv. inšpektorjem, obl. šol. nadzornikom, srezkim nadzornikom, šolskim upraviteljem ter se izjednačijo prava in dolžnosti nastavnikov. V kolikor smo poučeni, se to urejuje na osnovi srbskega zakona o narodnih šolah; čin. zakona in specialnih pokr. zakonov.

— **Nacrta šolskega zakona za osnovne šole** je g. minister prosvete izročil UJU, da ga prouči in stavi vzajemno z vsemi poverjeništvu svoje pripombe.

— **Izenačenje meščanskih šol.** Z odlokom O. N. Br. 5474 so izdana pravila za končni izpit na meščanskih šolah. Redovanje na meščanskih šolah je izenačeno z osnovnimi ter je urejena tudi taksa za privatne izpite na meščanskih šolah, t. j. izenačena z ostalimi pokrajini.

— **Namesčenje učiteljstva (Dopis)** je zelo težavno delo, tembolj, ko se na sama službena leta absolutno ne more gledati, ampak naj pride v prvi vrsti v poštev delavnost in sposobnost. Danes hočem opozoriti na neko zelo važno zadevo. Učitelji, ki so namesčeni blizu svojega doma, odhajajo redno po pouku takoj domov. Tako se zgodi, da so šole ob četrtkih, nedeljah in praznikih popolnoma zapuščene. To sicer nasprotuje čl. 103. čin. zakona, a če bi ne bilo zabranjeno, bi se v bodoče moralo zabraniti. Pri tem trpi šola v veliki meri, zlasti tam, kjer učitelj(ica) dnevno zapusti šolo. V bodoče se naj namesča učiteljstvo doma ali pa tako daleč od doma, da ne bo hodil vedno domov, oziroma se bo moral izvajati čl. 103. Te besede bodo marsikatero razburile, priznati pa mora, da je prva šola, potem šole osebnost.

— **Kratki rok razpisov služb.** Pri prosvetni upravi se je udomačila navada, da se službe razpisujejo s prav kratkim rokom samo v »Uradnem listu«, ki ga šole v oddaljenih krajih, s slabšo poštno zvezo, dobe čisto šele, ko je rok že potekel.

— **Razpisi učnih mest na osnovnih šolah.** Kakor razvidimo iz »Uradnega lista« št. 18, so razpisana v ljubljanski oblasti sledeča mesta: na Raki, mesto upravitelja; v Žireh, mesto upravitelja; v Orehoviči, mesto upravitelja; v Trebnjem, mesto upravitelja. Prošnje morajo biti vložene do 28. februarja.

— **Raka.** K tozadevni notici okrajnega učiteljskega društva za krški okraj v 6. številki »Učit. Tovarša« dne 12. t. m. sporočamo, da znaša članarina letno: za redne člane 110 Din, za učiteljice, poročene z državnimi uradniki 40 Din, za učiteljice ženskih ročnih del 70 Din. Tukaj ni všteta članarina, ki pripada domačemu okrajnemu društvu.

— **Odlikovanje dveh zaslužnih mož.** Dne 14. februarja se je vršila v narodni šoli v Pragerskem zelo lepa slavnost. Dvema borcema na prosvetnem in narodnem polju, g. F. S. Segulu, župniku v pok. v Pragerskem in g. Josipu Sabatiju, nadučitelju v pok. v Zgornji Polskavi, je izročil odlikovanje sv. Save srezki poglavar g. Ivo Poljanec po krasnem govoru ob navzočnosti srezkega šolskega nadzornika g. Lichtenwallnerja, narodnega poslanca g. dr. Pivka, časnikarja dr. Reismanja, skoraj celokupnega učiteljstva slovenbistriškega okraja ter domačih okoliških županov. Zahvalni govor g. Segule, v katerem je v izbranih besedah izražal zvestobo državi, spoštovanje vsaki državni oblasti, ljubezen pa kralju Aleksandru in njegovemu presvitemu očetu, je izvalil v oči poslušalcev marsikako solzo ginjenja in svetega navdušenja. Zbrano učiteljstvo je zapelo »Bože pravde«, godba spodnjepolskavske požarne brambe pa je zaigrala »Lepo našo domovino«. Nato je g. nadzornik Lichtenwallner v krasnem govoru orisal 47-letno plodnosno delovanje odlikovanca gosp. nadučitelja Sabatija kot vzor učitelja-vzgojitelja, ki je vse svoje življenje posvetil v prid svojemu bližnjiku in svojemu narodu. Nato je povzel besedo g. dr. Pivko kot predsednik »Jugoslov. čehoslov. vaške lige« v Mariboru ter je pozdravil g. župnika Segulo, ki je že pred mnogo desetletji deloval v istem smislu, v katerem deluje sedaj liga. Govornik je orisal trnjevo pot časnikarja v avstrijskih časih, h katerim je spadal i slavilnec kot dolgoletni urednik lista »Südsteirische Post«. Nastopili so nato župani domačih in okoliških občin, ki so čestitali slavljencema na zaslužnem odlikovanju. Pri tem smo občudovali fini, dostojanstveni nastop naših slovenskih kmetov, spominjajoč se pesnikovih besed: »Čast očine je slovenski oratar.« Zahvalni govor g. nadučitelja Sabatija je pričal o idealnem razmerju med slavljencem in občani, ki jih je — razen najstarejših — vzgojil sam. V imenu učiteljstva je nato čestital g. Sabatiju podpredsednik tov. Rainer v kratkih, a presrečnih besedah, na kar se je zaključila slavnost v šoli, a se je nadaljevala pri banketu v Dolničarjevi restavraciji z običajnimi napitnicami. Razšli smo se z iskreno željo, naj bi slavljenca preživela še mnogo mirnih, srečnih let med ljudstvom, ki naj jima

lajša dni starosti, saj sta za njega žrtvovala svojo mladost in svoja najboljša leta.

— **NABIRALCEM NAROČNIKOV »ZVONČKA«.** Nekaterim šolskim vodstvom pa tudi tovarišem in tovarišicam smo poslali po več izvodov »Zvončka«, 3.—4. številke in to kljub temu, da niso naročili nobenega izvoda II. zvezka. Smatramo jih še vedno za svoje dobre agitatorje in jih prosimo še vnaprej njihove naklonjenosti. Če bi pa kdo nikakor ne mogel razpečati prejetih izvodov, naj nam jih vrne na naše stroške.

Pozivljamo ponovno vse naše članstvo, naj nas krepko podpira pri širjenju našega mladinskega lista »Zvonček«.

Upravnik.

— **Poročila se je tovarišica gdč. Vida Zupančičeva iz Motnika** z g. Zdravkom Hribovšekom od ondot. Obilo sreče mlademu paru!

— **II. književna tombola Jugoslovenske Maticice.** Do 15. t. m. so bile izžrebane sledeče številke: 45, 90, 4, 63, 66, 9, 88, 65, 48, 25, 38. S temi številkami so bile zadete vse ambe terne in deloma tudi kvaterne. Vendar pa niso izčrpani še vsi dobitki za kvaterne. Zato se je danes izžrebalo še dve številki, in sicer 74 (sedemdesetštiri) in 42 (štiridesetdva). Kdor je s temi in prejšnjimi številkami zadel kvaterno (štiri številke v eni vrsti), naj pošlje svojo tablico Pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Maticice v Ljubljani. Pred škofijo 21, in sicer najkasneje do 28. t. m. Za slučaj, da bo sedaj zadetih več kvatern, kakor pa je še preostalih dobitkov, se bo tega dne vršilo podrobno žrebanje med vsemi pokrajinskemu odboru vposlanimi tablicami. Številke za činkvine pa bodo objavljene dne 1. marca.

— **II. književna tombola Jugoslovenske Maticice.** Opozarjamo ponovno, da so bile do 14. t. m. izžrebane sledeče številke: 45, 90, 4, 63, 66, 9, 88, 65, 48, 25 in 38. Kdor je s temi številkami zadel kvaterno (štiri številke v eni vrsti), naj pošlje tombolsko karto Pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Maticice v Ljubljani, in sicer najkasneje do 21. t. m. Dne 22. t. m. bodo objavljene številke za činkvine.

— **Tovariš P. P.** bi rad popolnil svojo zbirko »Ljubljanskih Zvonov«, in sicer mu manjkajo letniki: 1888, 1894, 1895, 1896, 1898 in 1916; manjka mu dalje številka 12, letnika 1886. — Kdor bi bil voljan odstopiti proti odkupnini (Din 100 za letnik) katerega gori navedenih letnikov, naj to javi našemu uredništvu.

— **Imeniki članov »Ljubljanskega učiteljskega društva«.** Vse tovariše-poverjenike, ki še niso poslali imenika svojih članov, prosim nujno, da to čimprej store, ker moram tudi jaz predložiti društveni imenik poverjeništvu, za kar so me že ponovno terjali. — Imenika še niso poslali: gluhomemnica, manjšinska šola, osnovna in meščanska šola pri Sv. Jakobu, šola na Barju, pobiljševalnica in srednja tehnična šola. Prosim še enkrat: pošljite takoj! — L. Marók, I. m. d. o. šola na Ledini.

— **Odbor »Društva za raziskavanje jam«** vabi vse prijatelje prirode, da pristopijo k društvu ter ga podpirajo moralno in materialno. Letni prispevki rednih članov znašajo 10 Din, podpornih 50 Din, ustanovniki plačajo 1000 Din naenkrat ali v letnih obrokih. Predsednik M. Hafner, notar (Miklošičeva cesta št. 6), tajnik dr. R. Kenk (Univerza, zool. institut), blagajnik inž. J. Turk (Kemijško preizkuševališče, Dunajska cesta 38).

— **Samo 32% vseh šol,** ki se nahajajo na teritoriju ročnih zemljevidov Pohorje in Slovenske gorice, katera je založil »Učiteljski dom« v Mariboru, je dosedaj naročilo ta zemljevida za svoje učence. Med njimi so prav častno zastopane posebno eno in dvorazrednice, medtem ko pogrešamo zlasti mnogo večrazrednic. Te številke so zanimive in mnogo povedo. Ali je ostalih 68% tako naprednih, ali pa tako nazadnjaških, da ne upeljejo teh zemljevidov pri domovnanstvenem in zemljepisnem pouku, ki sta tako potrebna kakor knjiga pri čitanju?! — S tem bi si olajšali pouk in dosegli boljše uspehe, na drugi strani bi pa lahko koristili »Učiteljskemu domu«, ako bi bilo vsaj nekaj dobre volje pri teh 68%.

— **Kuharske bukvice za kmečke žene in dekleta.** Izdala kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani, Cena 6 Din. To praktično knjižico, ki jo je spisal naš tovariš prav toplo priporočamo podeželskim tovarišem in tovarišicam, zlasti kuharjem-samoukom. Pisana je poljudno in prilagojena popolnoma kmetijskim razmeram glede pridelkov in načina priprave. Prepričani smo, da se bo razširila hitro med kmetijskim ljudstvom, ki po večini zara-